

Oulussa 30.11.2015

Valtiovarainministeriölle

Asia VM2177/00.02.07/2015

Valtiovarainministeriö pyysi kirjeellään 30.9.2015 maistraattien päälliköitä 30.11.2015 mennessä kartoittamaan maistraattien toimintaan liittyvät säädökset ja normit, joita voidaan purkaa tai yksinkertaistaa.

Selvitystyö aloitettiin lokakuussa ja työ viimeisteltiin videotyöpajoissa marraskuun loppupuolen aikana.

Selvitystyössä hyödynsimme aiemmin jo esillä olleita säädösmuutosaloitteita sekä VATU-ohjelmassa kerättyjä ehdotuksia. Tällaisia ovat mm. holhoustoimen kehittämistyöryhmän ehdotukset oikeusministeriölle, nimilautakunnan ehdotus oikeusministeriölle sekä henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisten palvelujen prosessinkehittäjän ehdotukset Väestörekisterikeskukselle ja muille viranomaisille.

Selvitystyöhön osallistuivat prosessinkehittäjät, maistraattien henkilöstö- ja taloushallinnon tiimi sekä useat maistraattien vastuualuepäälliköt. Lisäksi olimme yhteydessä Väestörekisterikeskukseen, oikeusministeriöön sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastoon mahdollisten yhteisten tavoitteiden löytämiseksi ja kommentoimiseksi. Ajanpuutteen vuoksi tämän yhteistyön osuus jäi vähäiseksi.

Liitteenä oleviin ehdotuksiin kokosimme listan tärkeimmistä säädösmuutostarpeista. Ensisijaisena tavoitteenamme oli löytää sellaisia muutoksia, joiden ansiosta kansalaisen asiointitarve poistuu kokonaan. Luonnollisesti lähtökohtana pidettiin, että sen paremmin kansalaisen oikeusturva kuin lain tarkoituksen toteutuminenkaan eivät vaarannu.

Lisäksi nostimme listalle useita ehdotuksia, joissa täyttyy ainakin toinen seuraavista tavoitteista:

- a. Prosessi on yksittäisen asiakkaan kannalta yksinkertaisempi ja/tai nopeampi
- b. Prosessi on hallinnon työtä säästävä eli viranomaistyö kokonaisuutena nopeutuu ja sujuvoituu.

Keskustelimme myös siitä, tulisiko ehdotukset esittää tärkeysjärjestyksessä tai tulisiko niihin merkitä prioriteettimääritys (korkea, tavallinen). Päädyimme kuitenkin jättämään priorisoinnit pois, koska mielestämme kaikkia ehdotuksia on järkevä viedä eteenpäin.

Luettavuuden vuoksi pidimme perustelutekstit lyhyinä. Luonnollisesti olemme valmiita täydentämään ja syventämään perusteluita työn edetessä.

Selvitystyössä tuli esiin myös sellaisia lähinnä sisäiseen hallintoon liittyviä toiminnan kehittämisehdotuksia, jotka eivät vaadi normimuutosta. Näitä ehdotuksia on tarkoituksenmukaista tarkastella erikseen.

Näillä saatesanoilla toimitan valtiovarainministeriön käyttöön aikaansaannoksemme. Jokaisen ehdotuksen alla kaksi taulukkoa, joissa on riskienarviointinäkökulmasta nostettu esiin muutosten todennäköisiä vaikutuksia asiakkaisiin ja viranomaistoimintaan.

Toivomme, että nämä huolellisesti harkitut ehdotuksemme johtavat nopeisiin toimenpiteisiin säädösten muuttamiseksi. Tiedostaen ministeriöiden rajalliset lainvalmisteluresurssit olemme valmiita antamaan omaa ja maistraattien asiantuntemusta käyttöön lainvalmistelutyössä.

Maistraattien päälliköiden edustajana

Hannu Mäkelä
Pohjois-Suomen maistraatin päällikkö
p. 02955 39110
hannu.makela@maistraatti.fi

Maistraattien päälliköiden ehdotukset 30.11.2015 / henkilö-, perhe- ja perintöoikeudelliset palvelut sekä muut tehtävät

AVIOLIITOLAKI SEKÄ HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUDELLISET PALVELUT

1. Avioliiton solmiminen

Avioliiton solmiminen tulisi voida suorittaa joko nykymuotoisella vihkimisellä tai vaihtoehtoisesti kevennetyllä menettelyllä. Laajempi vihkimisseremonia voisi olla maksullinen. Lisäksi ehdotamme, että kahden todistajan vaatimus poistettaisiin vihkimisistä.

Avioliittolaki (13.6.1929/234)

Avioliittoasetus (6.11.1987/820)

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa ja tulot lisääntyvät, jos vihkimisseremonia on maksullinen	

2. Avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen purkaminen tulisi siirtää tuomioistuimilta maistraatin tehtäväksi.

Avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen purkaminen tulisi muuttaa ilmoituksen varaiseksi ja ilmoitusten käsittely siirtää maistraatin tehtäväksi. Lisäksi harkinta-aikaa voitaisiin lyhentää.

Avioliittolaki (13.6.1929/234)

Avioliittoasetus (6.11.1987/820)

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Kokonaisuudessaan viranomaisten työmäärä vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa ja maistraatin tulot lisääntyvät	

3. Ulkomailla myönnettyjen avioerojen tallentaminen VTJ:ään

Avioerot, jotka vahvistetaan nykyisin Helsingin hovioikeudessa, voitaisiin tallentaa VTJ:ään maistraateissa.

Avioliittolaki (13.6.1929/234) 121 §

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Kokonaisuudessaan viranomaisten työmäärä vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Kokonaisuudessaan viranomaisten kustannukset pienenevät	

4. Nimilain kokonaisuudistus

Virallisessa lehdessä tiedottamista ja muistutuksen tekemistä koskevat nimilain 18 - 20 § ja nimiasetuksen 7 § ehdotetaan kumottaviksi.

Lausuntomenettelyä tulee keventää. Nimilakia ja -asetusta tulisi muuttaa esimerkiksi siten, että nimilautakunnan lausunto pyydetään vain:

- uudisnimestä
- suojatuista nimistä ja tunnuksista
- sukunimestä, joka on kuulunut hakijan esivanhemmille viidennestä sukupolvesta lukien
- tarvittaessa etunimestä, joka on nimilain 32 b §:n vastainen

Toimivaltasäännökset tulisi nimi-ilmoitusten osalta poistaa siten, että mikä tahansa maistraatti voisi ratkaista nimi-ilmoituksen.

Yleisimmät sukunimet tulisi vapauttaa nimisuojusta. Vapautettuja nimiä ei tarvitsisi käyttää nimilautakunnassa eikä niiden ottamiseen tarvittaisi perusteluja. Esimerkiksi Ruotsissa vapautetaan nimisuojusta yleisimmät sukunimet (rekisterissä yli 500 käytössä olevaa nimeä) eli niiden osalta ei tarvita erityisiä perusteluita. Tarve on noussut esiin mm. sen vuoksi, että maahanmuuttajat haluavat ruotsalaisia nimiä eikä uusia nimiä voi loputtomiin keksiä.

Nimilaki (9.8.1985/694)

Nimiasetus (8.2.1991/254)

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Kokonaisuudessaan viranomaisten työmäärä vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Kokonaisuudessaan viranomaisten kustannukset pienenevät	

5. Kuolintietojen ilmoittaminen

Sairaaloiden tulisi ilmoittaa kuolintiedot sähköisesti suoraan VTJ:ään heti, kun henkilön kuolema on todettu eikä ilmoitusta tarvitsisi sitoa hautauslupaan. (STM:ssä on tietääksemme valmisteilla suurempi lakimuutospaketti, johon tämä jo liittyy.)

Laki kuolemansyyn selvittämisestä 459/1973

Asetus kuolemansyyn selvittämisestä (21.12.1973/948) ja sen muuttamisesta 19 § (6.2.1998/99)

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Oikeusturva paranee	
b. Nopeus, sujuvuus	Tietojen ajantasaisuus paranee	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Vuosittain noin 45.000 lomaketta ei tarvitse tallentaa maistraatissa vaan tieto tallennetaan tiedon lähteellä	
b. Nopeus, sujuvuus	Nopeuttaisi huomattavasti kuolintiedon rekisteröintiä VTJ:ään	Kuolintieto olisi nopeammin muiden viranomaisten käytettävissä (mm. Kela).
c. Taloudelliset vaikutukset	Maistraatin kustannukset pienenevät	

6. Ns. laitosasukkaita koskevaa tietojen ylläpitoa tulee keventää

Laitoksissa oleskelevien eli ns. 900 -ryhmän tietojen tarkistuksesta pitäisi luopua kokonaan. Laitos voisi itse huolehtia siitä, että muuttotiedot ilmoitetaan väestötietojärjestelmään.

Ei normia.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Oikeusturva paranee	
b. Nopeus, sujuvuus	Tietojen ajantasaisuus paranee	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästää aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Työmäärä vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Maistraatin kustannukset pienenevät	

7. Vakainainen asuminen vapaa-ajan asunnossa tulisi mahdollistaa

Vapaa-ajan asunto tulee voida merkitä vakinaiseksi asuinsoitteeksi. Käytännössä loma-asunnoissa asuu vakinaisesti runsaasti henkilöitä. Koska heillä ei ole vakinaista asuinsoitetta, aiheutuu tästä heille monenlaista vaikeutta mm. pankkiasioissa ja puhelinliittymiä hankittaessa. Lisäksi pelastustoimi tarvitsee tietoja. Kotikuntalaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki tulisikin avata ja tehdä tarvittavat lainmuutokset kansalaisten yhdenvertaisen aseman turvaamiseksi.

Kotikuntalaki 11.3.1994/201

Maankäyttö- ja rakennuslaki 10.9.1999/895

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Oikeusturva paranee	
b. Nopeus, sujuvuus	Asukkaiden asiointi eri tahojen kanssa helpottuu (pankit, Kela, yritykset, viranomaiset)	
c. Taloudelliset vaikutukset	Säästä aikaa	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraattien selvittelytyö vähenee	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Vaikuttaa mm. kuntien velvollisuuksiin asiakkaita kohtaan ja sitä myöten kuntatalouteen	

8. Huoltosopimusten tallentaminen suoraan VTJ:ään

Tulevat Sote-alueet tulisi velvoittaa tallentamaan huoltosopimukset suoraan VTJ:ään.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Tiedot saadaan nopeammin tallennettua väestötietojärjestelmään	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Kahdenkertainen työ jää pois, kun tieto tallennetaan syntylähteellä	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu	
c. Taloudelliset vaikutukset	Kokonaisuudessaan viranomaisten kustannukset pienenevät	

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361

9. Kotikuntalain ilmoitusrikemaksu

Kotikuntalaissa säädetyistä ilmoitusrikemaksusta voitaisiin luopua. Säännöstä ei käytännössä sovelleta.

Kotikuntalaki (11.2.1994/201) 14 §

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Ei vaikutusta	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Ei vaikutusta	
b. Nopeus, sujuvuus	Ei vaikutusta	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta	

Maistraattien päälliköiden ehdotukset 30.11.2015 / holhoustoimi**HOLHOUSTOIMI OSA 1**

Maistraattien holhoustoimen prosessinkehittäjä on aiemmin syksyllä 2015 prosessinkehittämistyöryhmän puolesta toimittanut oikeusministeriölle listan lainmuutosehdotuksista. Maistraattien päälliköiden seuraavat kannanotot pohjautuvat enemmän tai vähemmän työryhmän ehdotuksiin.

1. Edunvalvonnan sijasta kevyempi tapa hoitaa vajaakykyisen asioita

Ainakin Norjassa ja Ruotsissa on joko jo säädetty tai valmisteilla lainsäädäntöä, joka antaa vajaakykyisen henkilön lähisukulaisille oikeuden edustaa häntä tavanomaisissa, päivittäiseen elämään liittyvissä asioissa. Tässä linkki ruotsin pohdintaan asiasta: Omaisten oikeudesta edustaa toimintakyvyttöä henkilöä ks. lakiehdotuksen 2. kap (pdf:n sivu 23 - 25).

<http://www.regeringen.se/contentassets/0d60ddc4ffb141e7bd0e62724c8c4abb/framtidsfullmakter-ds-201416>

Vaihtoehtoisesti tai edellä mainitun rinnalle voitaisiin muuttaa valtuutusta koskevia säännöksiä niin, että henkilön antama valtakirja olisi voimassa myös sen jälkeen, kun henkilö ei enää ole oikeustoimikelpoinen.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Oikein hoidettuna muutos ei vaaranna oikeusturvan toteutumista. Kohtalainen riski on valvonnan rajoittuminen pankin tai muun toimijan toimihenkilöiden havaintoihin.	Ratkaistava mm. kuka määrittelee henkilön vajaakykyisyyden ja miten pankki tms. päättää kuka saa hoitaa henkilön asioita.
b. Nopeus, sujuvuus	Päivittäiset asiat hoituisivat ilman virallista edunvalvojan määräystä.	Muutos merkitsisi eräänlaista paluuta aikaan, jolloin pankit hyväksyivät menettelyn, jossa lähiomainen hoiti vanhuksen päivittäisiä, normaaleja pankkiasioita.
c. Taloudelliset vaikutukset	Vajaakykyisen viranomaismaksut jäävät pois (edunvalvojan määrääminen, edunvalvojan palkkio, vuositilien tarkastusmaksut jne.)	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Hidastaa maistraattien työmäärän kasvua, koska edunvalvojan määräämistä koskevia asioita ja niitä vastaavat tilintarkastukset jäävät pois.	
b. Nopeus, sujuvuus	-	
c. Taloudelliset vaikutukset	Päämiesten määrän kasvu hidastuu, koska vireille tulee vähemmän asioita.	

- 2. Lakia tulisi muuttaa siten, että edunvalvontavaltuutetuksi voitaisiin määrätä myös henkilön nimeämä oikeushenkilö tai maistraatin nimettäväksi jätetty tai henkilön nimeämä asianajotoimisto.**

Myös edunvalvojaksi tulisi voida määrätä oikeushenkilö.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei välitöntä vaikutusta oikeusturvaan, mutta henkilön mahdollisuus valita itselleen edunvalvontaa kevyempi tapa hoitaa asioita paranee. On varmistuttava edunvalvojien ja edunvalvontavaltuutettujen riippumattomuudesta (tiedettävä sidonnaisuudet).	Etenkin yksin asuvilla henkilöillä on hankaluutena päättää kenet haluaa nimetä edunvalvontavaltuutetuksi.
b. Nopeus, sujuvuus	Henkilön on helppo valita itselleen sopivin tapa päättää kuka hänen asioitaan hoitaa ilman että henkilöä on pakko nimetä.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei välitöntä vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Työmäärä vähenee.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Kokonaisuudessaan viranomaisten kustannukset pienenevät.	

3. Kevennetään yleisen edunvalvojan vaihtamista koskevaa menettelyä

Lakia edunvalvontapalveluiden järjestämisestä tulisi muuttaa siten, että yleiselle edunvalvojalle annettavia edunvalvojan määräyksiä ei annettaisi enää yksilöityinä tietyille yleiselle edunvalvojalle. Määräys voitaisiin sen sijaan antaa joko tietyn alueen oikeusaputoimiston yleiselle edunvalvojalle tai pelkästään yleiselle edunvalvonnalle. Viime mainittu takaisi edunvalvojan helpon vaihtamisen sisäisin työjärjestelyin, vaikka oikeusaputoimistoja yhdistetään.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta.	
b. Nopeus, sujuvuus	Myönteinen vaikutus.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Vähentää siirrosta aiheutuvia kuluja.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Vähentää merkittävästi maistraattien, oikeusaputoimistojen ja kärjäoikeuksien työmäärää.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu olennaisesti.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Vähentää työtä ja kustannuksia kaikilta viranomaisilta.	

4. Yleisen edunvalvojen valvontaa tulisi keventää

Yleisen edunvalvonnan tilivalvontaa voisi keventää ja tarkastusvaatimukset voisivat olla lievemmat.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Riski kasvaa, mutta ei merkittävästi.	
b. Nopeus, sujuvuus	Ei vaikutusta.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Maistraatin tilintarkastusmaksu jäisi pois osalta asiakkaista.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Hidastaa maistraattien työmäärän kasvua, kun tilintarkastustapa muuttuu. Voi lisätä oikeusaputoimistojen työmäärää riippuen sisäisen valvonnan järjestämistavasta.	Edellyttää oikeusaputoimiston sisäisten toimintatapojen ja valvonnan toimintakuntoon saattamista ja sen jälkeen maistraatti voi harkita lievempiä tarkastuskeinoja.
b. Nopeus, sujuvuus	Maistraatit voivat keskittyä riskialttiiden ja vaativien tilien tarkastukseen. Työn painopistettä voidaan siirtää ennakolliseen neuvontaan, mikä edistää edunvalvojen toiminnan	

	laatua.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Maistraattien tulorahoitus vähenee, koska tilintarkastusmaksuja jää saamatta.	

5. Päätöstilin sijaan maistraatin loppulausunto eräissä tapauksissa

Maistraatin tulisi olla mahdollisuus päättää edunvalvojan valvonta-asia ilman päätöstiliä, jos sitä ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista saada edes pakkokeinojen avulla. Tässä tapauksessa maistraatti voisi kirjoittaa nk. loppulausunnon, jossa se tekisi selkoa päämiehen oikeudenomistajille, uudelle edunvalvojalle tai päämiehelle itselleen maistraatin tiedossa olevasta päämiehen tilanteesta sekä lainsäädännöstä.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Pakkokeinomenettelyn merkitys päämiehen tai oikeudenomistajien edun kannalta on osoittautunut vähäiseksi, sillä pakkokeinoillakaan ei yleensä saada parempaa tietoa kuin mitä on jo käsillä. Päämiehen ja edunvalvojan oikeusturva paranee.	Päämiehen kuoleman jälkeen kyse ei ole enää päämiehen vaan oikeudenomistajien edusta ja oikeusturvasta => onko viranomaisen syytä panostaa tämän edun toteutumiseen?
b. Nopeus, sujuvuus	Pakkokeinomenettely on hidas. Päätöstiliprosessi nopeutuu olennaisesti.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Asiat saadaan nopeammin ratkaistua.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Hidastaa maistraattien työmäärän kasvua.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu olennaisesti.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Vähentää maistraatin työtä ja kustannuksia.	

6. Luvanvaraisten oikeustoimien luettelo holhoustoimilaissa tulee päivittää

Luvanvaraisuutta koskevat säännökset tulee päivittää soveltuviksi tämän päivän toimintaympäristöön, ja erityisesti päämiehen omaisuuden sijoittamista koskevat säännökset tulee pohtia uudelleen riskiarvioinnin pohjalta.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Päämiehen varallisuutta voidaan sijoittaa turvallisemmin ja myös uudet sijoitustavat tulevat mahdolliseksi.	

	Edunvalvojan vastuu voi kasvaa.	
b. Nopeus, sujuvuus	Ei välitöntä vaikutusta.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei välitöntä vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Sujuvoittaa työtä.	
b. Nopeus, sujuvuus	Lainmuutoksen toivotaan selkeyttävän osittain sekavaa lupasäännöstöä.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei suuria vaikutuksia.	

7. Edunvalvonnan määräaikaisselvitykset tulee liittää osaksi tilivalvontaa

Holhustoimilain määräaikaisselvitykset tulisi tehdä vuositilinvalvonnan yhteydessä (pl. tilanteet, joissa on vapautus vuositilin antamisvelvollisuudesta).

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Oikeusturva paranee.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Vähenee.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Maistraatin kustannukset pienenevät.	

HOLHOUSTOIMI OSA 2

Seuraavassa on eräitä muita säädösmuutosehdotuksia, joita ei ole ollut OM:lle jo toimitetussa lainmuutosehdotuksessa.

8. Edunvalvontavaltuutusta koskevan lain ja/tai maakaaren muuttaminen

Edunvalvontavaltuutusta koskevaa lakia tulisi muuttaa niin, että valtuutetulla on (maakaaren säännöksistä riippumatta) lähtökohtainen oikeus myydä valtuuttajan kiinteää omaisuutta, ellei valtuuttaja ole tätä valtakirjassa erikseen kieltänyt. Kyseessä on maakaaren systematiikasta (ei päämiehen oikeussuojan tarpeesta) johtuva lainkohta, joka nykyisellään aiheuttaa turhaa työtä ja kustannuksia.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Valtuutus toimisi päämiehen tarkoittamalla tavalla eikä aiheuta riskiä päämiehen oikeusturvalle.	
b. Nopeus, sujuvuus	Muutos nopeuttaisi kiinteistön myyntiä merkittävästi.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Päämiehen ei tarvitsisi maksaa edunvalvojan sijaisen maksua eikä lupamaksua.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Työmäärä vähenisi jonkin verran, sillä maistraatilta jäisi pois (turhat) edunvalvojan määrääminen ja lupa-asia.	
b. Nopeus, sujuvuus	Tarpeettomat prosessit jäävät pois.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei merkittäviä vaikutuksia. Asiamäärien vähentyessä myös tulot vähenisivät.	

9. Säännöksiä alaikäisen merkitsemisestä holhousrekisteriin tulisi lieventää

Nykyään edunvalvonta merkitään holhousasioiden rekisteriin, jos maistraatti saa tiedon siitä, että alaikäinen saa omaisuutta 20.000 euroa tai enemmän (Holhoustoimilaki 66 §). Pykälää tulisi muuttaa niin, että rekisteröinti voitaisiin tietyissä tapauksissa jättää tekemättä, vaikka omaisuus ylittäisikin 20.000 euroa. Näin voitaisiin tehdä esimerkiksi silloin, kun omaisuuden laatu on sellainen, ettei sitä voida luovuttaa ilman maistraatin lupaa. Muutoinkin maistraatille voisi jäädä asiassa harkinnanvaraa.

Niin omaisuuden euromäärärajan kuin muista edellä mainituista seikoista voitaisiin holhoustoimilain sijasta joustavammin määrätä oikeusministeriön asetuksella.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Ei vaikutusta.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraatin työmäärän kasvu hidastuu.	
b. Nopeus, sujuvuus	Prosessi nopeutuu ja sujuvoituu.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Valtion kokonaiskustannukset pienenevät.	

10. Alaikäisiä koskevien ulosottoilmoitusten määrän vähentäminen

Ulosottoviranomaisen tulee lähettää maistraatille ilmoitus alaikäisistä ulosottovelvollisista. Käytännössä ilmoitukset koskevat pääsääntöisesti pieniä velkasummia, jotka ovat aiheutuneet maksamatta jääneistä ajoneuvovakuutuksista tai ovat pieniä sakkoja tai rikosvahinkokorvauksia.

Tämän johdosta ajoneuvojen vakuutuksia koskevia säännöksiä tulisi muuttaa niin, että alaikäisten ajoneuvoja koskevista vakuutusmaksuista vastaisi lähtökohtaisesti alaikäisen huoltaja. Vastaavia säännöksiä on jo olemassa joissakin muissa Pohjoismaissa. Lisäksi voitaisiin lähteä siitä, että ulosottoviranomainen lähettäisi maistraatille tiedoksi vain merkittävät alaikäisen ulosottovelat, tai vain tietynlaiset velat (esim. verovelat) ja ottaisi itse yhteyttä alaikäisen huoltajiin esim. ajoneuvovakuutusten osalta, jotka yleensä ovat alle 100 euroa.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Alaikäisen oikeusturva ei vaarantuisi.	
b. Nopeus, sujuvuus	Jos ulosottoviranomainen on suoraan yhteydessä huoltajaan, asiat tulee nopeammin hoidettua.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraattien työmäärä vähenisi ja myös ulosotossa saataisiin säästöjä työmäärissä.	
b. Nopeus, sujuvuus	Maistraatissa ei kuluisi aikaa alaikäisen edun kannalta tarpeettomiin töihin.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta maistraatin tuloihin.	

11. Edunvalvontavaltuutetun tilalle määrättyllä edunvalvojalla tulisi olla sama toimivalta kuin edunvalvontavaltuutetulla

Esteellisyyden, sairauden tai muun tilapäisen esteen vuoksi maistraatti voi määrätä edunvalvojan valtuutetun tehtäviin (EVVL 21 §). Lain esitöiden mukaan edunvalvojan ”..sovellettaisiin muutoin, mitä holhustoimesta annetussa laissa säädetään edunvalvojasta. Häneen sovelletaan siten esimerkiksi holhustoimesta annetun lain 34 §:n 1 momentinsäännöksiä edunvalvojan tekemien oikeustoimien luvanvaraisuudesta. Lupasäännösten soveltaminen tässä pykälässä tarkoitettuun edunvalvojaan ei riipu siitä, onko valtakirjassa annettu tämän lain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräys.” (HE 56/2006 vp, s.

30). Lisäksi sovellettavaksi tulee myös mm. HoTL 32.1 §:n lahjoittamiskielto, riippumatta siitä, että valtuutettu on mahdollisesti EVVL 18.2 §:n tarkoittamassa tilanteessa oikeutettu antamaan lahjoja valtuuttajan puolesta. Päämiehen edun mukaista kuitenkin olisi, että edunvalvontavaltuutetun tilalle määrättyllä edunvalvojalla olisi sama toimivalta kuin edunvalvontavaltuutetulla.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Päämiehen tahto toteutuisi hänen tarkoittamallaan tavalla ja laajuudessa.	
b. Nopeus, sujuvuus	Nopeuttaisi ja sujuvoittaisi päämiehen asioiden hoitoa	
c. Taloudelliset vaikutukset	Päämiehelle ei aiheutuisi turhia kuluja, kun edunvalvoja ei tarvitsisi oikeustoimeen maistraatin lupaa.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraatin työmäärä vähenisi, jos lupahakemusten määrä vähenisi.	
b. Nopeus, sujuvuus	Ei vaikutusta.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Asiamäärien vähentyessä tulorahoitus pienenee.	

12. Edunvalvontavaltuutetun esteellisyyttä koskevat EVVL:n määräykset tulisi uudistaa siten, että esteellisyystilanteita olisi oleellisesti nykyistä vähemmän

Edunvalvontavaltuutetun esteellisyyttä koskevat säännökset ovat edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 17 §:ssä. Esteellisyytilanne syntyy jopa esim. silloin, kun vastapuolena on valtuutetun puolisisaren avopuoliso, tai valtuutetun setä/täti. Koska valtuutus perustuu valtuuttajan omaan tahdonilmaisuuksiin, on perusoikeusnäkökulmasta tarpeetonta muotoilla jääviyssäännöksiä kovinkaan laajoiksi.

Ruotsin ”framtidsfullmaktia” koskevassa lakiehdotuksessa (ks. linkki edellä ehdotuksen 2 kohdalla) esteellisyyttä koskevat määräykset olivat 11 §:ssä, ja ne rajoittuivat tilanteisiin joissa vastapuolena on valtuutettu itse, hänen avio- tai avopuolisonsa, tai joku jota hän edustaa. Aivan näin liberaalille linjalle ei ehkä ole syytä mennä; Ruotsissa esitettyyn malliin voitaisiin lisätä ainakin valtuutetun lapset ja näiden puoliset. Toisaalta voitaisiin ajatella, että jos oikeustoimen tekemisen perusteet olisi yksilöity valtakirjassa (samaa tapaan kuin EVVL 18.2 § edellyttää lahjoitustilanteissa), jääviys voisi rajoittua vain edunvalvojaan itseensä ja niihin joita hän edustaa.

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Päämiehen tahto toteutuisi hänen tarkoittamallaan tavalla ja laajuudessa. Riski valtuutetun tekemien oikeustoimien yllättäviin, jälkikäteen esille tuleviin pätemättömyystilanteisiin pienenesi.	
b. Nopeus, sujuvuus	Nopeuttaisi ja sujuvoittaisi päämiehen	

	asioiden hoitoa	
c. Taloudelliset vaikutukset	Riski oikeustoimen yllättävästä pätemättömyydestä aiheutuvaan vahinkoon pienenesi. Tilanteet, joissa tarvitaan EVVL 21 § tarkoitettua edunvalvojaa tai varavaltuutetun valtuutuksen vahvistamista vähenisivät.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraatin työmäärä vähenisi, jos EVVL 21 § mukaisten asioiden ja varavaltuutetun valtuutuksen vahvistamista koskevien asioiden määrä vähenisi.	Työmäärä pienenesi enemmän kuin tulot, koska esteellisyyteen liittyvät asiat (varsinkin jos ongelma havaitaan vasta jälkikäteen) edellyttävät usein erittäin laajaa neuvontaa ja ohjausta, näihin voi liittyä myös erimielisyyttä asiakkaan kanssa.
b. Nopeus, sujuvuus	Jääviystilanteet ovat työläitä selviteltäviä varsinkin jälkikäteen. Näiden asioiden määrä vähenisi.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Asiamäärien vähentyessä tulo-rahoitus pienenee.	Ks. yllä

13. Päätöstilin antamisesta vapauttaminen eräissä tapauksissa

Edunvalvoja tulisi tietyn edellytyksin voida vapauttaa päätöstilin antamisvelvollisuudesta (esim. silloin, kun hänet on vapautettu vuositilivelvollisuudesta eikä päätöstilin antamiselle ole mitään erityistä syytä).

Asiakasnäkökulma	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Oikeusturva	Riskinä on, että valvontaa ei ole sen jälkeen, kun edunvalvoja on vapautettu tilivelvollisuudesta.	Riskien arviointi tehdään siinä vaiheessa, kun harkitaan tilivelvollisuudesta vapauttamista. Päätöstili ei tuo mitään lisäarvoa.
b. Nopeus, sujuvuus	Säännöksen tarkoituksen toteutuminen laajenee.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei vaikutusta.	

Vaikutukset viranomaistoimintaan	Vaikutukset	Muut huomautukset
a. Työmäärä	Maistraatin työmäärä vähenee jonkin verran.	Myös edunvalvojan työmäärä pienenee.
b. Nopeus, sujuvuus	Ei vaikutusta.	
c. Taloudelliset vaikutukset	Ei merkittävää vaikutusta.	

